

1.10 KL. 19.00
MUSIKHUSET

ANJA BIHLMAIER
DIRIGENT
JOHANNES PIIRTO
PIANO

Igor Stravinsky:

Konsert Ess-dur för kammarorkester "Dumbarton Oaks"

1. *Tempo giusto*
 2. *Allegretto*
 3. *Con moto*
-

Aleksandr Skrjabin:

Pianokonsert fiss-moll op. 20

1. *Allegro*
2. *Andante*
3. *Allegro moderato*

PAUS 20 MIN

Robert Schumann:

Symfoni nr 4 d-moll op. 120

1. *Ziemlich langsam – Lebhaft*
2. *Romanze: Ziemlich langsam*
3. *Scherzo: Lebhaft*
4. *Langsam – Lebhaft*

KAMMARMUSIK I SENA KVÄLLEN börjar i Konsertsalen efter en paus på ca 10 minuter. Publiken ombeds ta plats på parketten för att lyssna till kammarmusiken. Platserna är onummerade.

KAMMARMUSIK I SENA KVÄLLEN:

Clara Schumann:

Pianotrio g-moll op. 17

1. *Allegro moderato*
2. *Scherzo. Tempo di menuetto — Trio*
3. *Andante*
4. *Allegretto*

TAIJA ANGERVO

VIOLIN

TOMAS NUNEZ

CELLO

KIRILL KOZLOVSKI

PIANO

2

Paus ca kl. 20. Konserten slutar ca kl. 21. Den sena kammarmusiken slutar ca kl. 21.30.
Sänds direkt i Yle Radio 1 och på Yle Arenan samt med fördröjning från kl. 20.00
på Yle Tema & Fem. Konserten ges i repris på Yle TV1.

IGOR STRAVINSKY: KONSERT ESS-DUR FÖR KAMMARORKESTER, "DUMBARTON OAKS"

Igor Stravinsky (1882–1971) spelade gärna Bach och var förtjust i *Brandenburg-konserterna*. Den tredje konserten skriven för stråkar blev en förebild för konserten *Dumbarton Oaks*, vars tresatsiga struktur och kontrapunktiskt lekande grepp påminner om Bach. De varierande taktslagen och skarpa klangfärgerna är däremot äkta Stravinsky.

Initiativet till konserten *Dumbarton Oaks* kom år 1937 genom en beställning av paret Robert Woods Bliss och Mildred Barnes Bliss som ville fira sin 30-års bröllopsdag. Stravinsky besökte familjen på deras gods Dumbarton Oaks (Washington DC).

Första satsen (Tempo giusto) rusar energiskt framåt. Violorna startar en mera seriös fuga som med hjälp av blåsarna se-

dan återgår till den glada handlingskraften i början. Med sina långa toner är avslutningen försonande varm.

Mellersta satsens (Allegretto) ostinato-liknande skuttande meningsutbyte är luftigt och ironiskt till tonen. I mitten inleder klarinetten och flöjten en mera hemlighetsfull dialog men det komedianta uttrycket återvänder för att sedan avta i slutets koralformationer.

Den resoluta finalen (Con moto) lägger återigen tyngdpunkten på motorisk rörelse. En kort fuga lyfter fram en virvlande höjdpunkt, varefter tempot blir bredare. Ett tematiskt bollande startar rörelsen på nytt och musiken slutar med en obönhörlig puls.

3

ALEXANDER SKRJABIN: PIANOKONSERT FISS-MOLL OP. 20

Aleksandr Skrjabins (1872–1915) piano-konsert fissa-moll op. 20 har karaktäriserats som ett verk i chopinsk anda, men det är inte fråga om någon traditionell konfrontation mellan solist och orkester.

Fissa-mollkonserten är tekniskt utmanande men vad besättningen och texturen beträffar är den kammarmusikalisk. Som traditionen bjuder är satserna tre till antalet. Vid närmare påseende kombinerar den emellertid modern geometri med modulation och med en ackordanvändning som skapar nya rum.

Första satsen är en sonatform (Allegro) med pianot och orkestern inslingrade i

varandra. "Verkets form grundar sig på en nedåtgående tonföljd. Med denna utgångspunkt växer hela huvudtemat fram och öppnar sig", sade Skrjabin, då han beskrev motivtänkandet i sin konsert.

Grundstämningen i första satsen är längtansfull. I den långsamma satsen (Andante) ingår fyra variationer av ett tema i folkton. Skrjabin var intresserad av synestesi och för honom var fissa-dur en klar blå tonart som här är transparent akvarellmässig och på ytan försedd med jugenddekorationer av pianot.

Finalens sonatrondo (Allegro moderato) återgår i moll men pianot fram-

träder nu i ännu mer glimrande form. Rytmvariationerna gör musikens uppgång och nedgång oberäknliga. En i bakgrunden fungerande tonartsplan för musiken vidare till klar A-dur, men den slutli-

ga segern kommer först i en livsbejakande coda.

Rättigheterna till konsertens notmaterial innehas av förlaget Compofactur MusikVerlag - Matthias Spindler.

ROBERT SCHUMANN: SYMFONI NR 4 D-MOLL OP. 120

Tack vare framgången med första symfonin inspirerades Robert Schumann (1810–1856) att ta itu med sin d-moll-symfoni redan år 1841. Den fick emellertid ingen framgång vid sitt uruppförande och Schumann lade den åt sidan. Först år 1851 sammanställde han en ny version som publicerades med ordningsnumret 4 och opusnumret 120.

4

Verkets viktigaste inspiratör var uppenbarligen Beethoven och dennes c-moll-symfoni nr 5. Detta hörs speciellt i första satsens huvuddel, i scherzot och i den därpå följande övergången till finalen. En långsam introduktion (Ziemlich langsam) inleder symfonin i melankolisk ton, men genom att i sin senare version förebåda Allegrotemat låter Schumann huvuddelen (Lebhaft) växa fram på ett naturligt sätt.

Efter en koncentrerad exposition utvidgas temat med därur härledda sido-, mellan- och kontratemat långt utom räckhåll för den traditionella sonatformen. En snärtig rytmbehandling håller stadig kurs

och en passionerad dramatik leder till satsens ståtliga avslutning i D-dur.

I Romansen (Ziemlich langsam) varieras första satsens dystra sång av oboens och cellons unisonomotiv. Från det romantiska mellanpartiet dekorerat med flödande arabesker återgår musiken till begynnelse temat.

Scherzot (Lebhaft) följer attacca: huvuddelen dunsar tungt, men som motsats följer en behagfull variation för träblåsare. Stråkarernas och träblåsarnas trio är sirlig och mild.

Både den strikta huvudperioden och den feminina mellanperioden upprepas, men i andra omgången sjunger trion i ett hemlighetsfullt dunkel. Efter ett kort magiskt uppehåll (Langsam) följer en poetisk ovisshet från vilken finalmotivet (Lebhaft) höjer sig åtföljt av bleckfanfarer. Med fugaton, accentuerade rytmer och förkortade repriser bygger Schumann sista satsen till en kapplöpning som leder till ett segervisst slut.

CLARA SCHUMANN: PIANOTRIO G-MOLL OP. 17

Den framgångsrika pianisten och tonsätaren Clara Schumann (1819–1896) gav under sin livstid ut 21 verk. Pianot har huvudrollen i många av de viktigaste av dem, exempelvis i pianokonserten och pianotrio op. 17.

Clara hade tid att komponera närmast då hon väntade barn, dvs. då hon var tvungen att hålla paus i sin konsertverksamhet. Pianotrio kom till år 1845, då hon väntade sitt fjärde barn, varvid hon tillsammans med sin äkta man Robert började utforskade Bachs och Cherubinis musik. Den känsliga och vemodiga första satsens (Allegro) hänvisningar till Roberts musik bör kanske snarare uppfattas som ett tecken på gemensamma mål än som direkta förebilder. Musiken flyter beund-

ransvärt otvunget och Clara låter inte pianot dominera texturen.

Scherzots ton med sina punkterade rytmer är nästan skämtsam. I trion tar instrumenten sig friheten att föra inbördes dialoger. Den långsamma satsens (Andante) melodi presenteras av pianot och förs vidare av violin och cello. Clara eftersträvar alltid harmoni och låter inte en inskjuten period i moll störa stämningen.

I finalens (Allegretto) motiv finns fröet till en fantasifull genomföring som gror i scener som känns rapsodiska men koncentreras i kontrapunktisk genomföring och når sin höjdpunkt i sonatformens coda.

Antti Häyrynen

ANJA BIHLMAIER

Tyskan Anja Bihlmaier blev under 2010-talet en av de mest prisade nya dirigenterna. Sedan hösten 2020 har hon varit huvudgäst för Sinfonia Lahti och från hösten 2021 chefsdirigent för Residentieorkestern i Haag.

Bihlmaier studerade bl.a. pianospel och orkesterdirigering vid musikhögskolan i Freiburg och fick sitt dirigentdiplom 2006. Samma år nådde hon en tredje placering vid Dimitri Mitropoulos' dirigenttävling. Därefter arbetade hon som repetitör i flera tyska operahus samt som andra dirigent vid Theater Chemnitz 2010–13 och Staatsoper Hannover 2013–15 och som första dirigent vid statsteatern i Kassel 2015–18.

6

Bihlmaiers verksamhet är inriktad på en aktiv karriär som konsertdirigent. I sluttet av år 2018 debuterade hon både vid Residentieorkestern i Haag och Sinfonia Lahti och engagerades snabbt av båda. Som gästdirigent har Bihlmaier lett några av de främsta orkestrarna (bl.a. Deutsches Symphonie-Orchester, Birminghams symfoniorkester, BBC Scottish Symphony Orchestra och Göteborgs Symfoniker).

Vid denna konsert debuterar Bihlmaier med Radions symfoniorkester. I Finland har hon förutom Sinfonia Lahti även dirigerat Tapiola Sinfonietta samt orkestrarna i Åbo och Tammerfors. För innevarande säsong har hon även avtalat om en debut med bl.a. BBC Symphony, BBC Philharmonic, Sveriges Radios symfoniorkester och SWR-symfoniorkestern (Sydvästtyska symfoniorkestern).

JOHANNES PIIRTO

Johannes Piirto har sedan 2010-talet varit en bekant gäst vid de centrala orkestrarna i Finland och gästspelande musiker vid olika festivaler. Han har uppträtt vid bl.a. Gergijevfestivalen i S:t Michel och festivalen Wien Modern samt som solist med Camerata Salzburg och Wiens Volksopers orkester.

Under spelåret 2021–22 debuterar Piirto i bl.a. Harpa i Reykjavik samt Musikverein i Wien. Han har även arbetat som kammarmusiker med bl.a. Sarah McElravy och Natalia Gutman. Åren 2017–21 var Piirto

tillsammans med Boreakvartetten konstnärlig ledare för Helsingfors kammarmusikfestival.

Vid Sibelius-Akademien har Johannes Piirto studerat piano för Liisa Pohjola, komposition för Tapio Tuomela och orkesterdirigering för Jorma Panula. Han har kompletterat sin utbildning vid Musikhögskolan i Wien för professor Stefan Vladar samt vid ett flertal mästarkurser (för bl.a. András Schiff, Dimitrij Basjkirov och Menahem Pressler).

RADIONS SYMFONIORKESTER

Radions symfoniorkester (RSO) är Yles orkester med uppdrag att producera och främja inhemska musikkultur. Orkesterns chefsdirigent är Nicholas Collon.

Radioorkestern grundades år 1927 med en besättning på tio musiker. På 1960-talet utvidgades RSO:s besättning till full symfoniorkester. Orkesterns chefsdirigenter har varit Toivo Haapanen, Nils-Eric Fougstedt, Paavo Berglund, Okko Kamu, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste, Sakari Oramo och Hannu Lintu.

Utöver de stora klassisk-romantiska mästerverken omfattar RSO:s repertoar en hel del ny musik och orkestern uruppför årligen ett flertal verk som beställts av Yleisradio. Till RSO:s uppgifter hör även att göra friköpta inspelningar för Yleisradios arkiv av hela den inhemska orkestermusiken. Under säsongen 2021/2022 uruppför

orkestern sex nya verk.

RSO har spelat in på skiva verk av bl.a. Mahler, Bartók, Sibelius, Hakola, Lindberg, Saariaho, Sallinen, Kaipainen och Kokkonen. Orkestern har för sina inspelningar fått Gramophone Award två gånger – för Lindbergs klarinettkonsert 2006 samt för Bartóks violinkonsert 2018. Orkesterns övriga pris omfattar bl.a. BBC Music Magazine Award, Presto Classical, MIDEM Classical Award samt nominering till Grammy 2020 och 2021. Skivan med Sibelius tondikter och sånger fick priset International Classical Music (ICMA) 2018. Det inhemska EMMA-priset har RSO fått 2016 och 2019.

RSO:s konserter sänds direkt på Yle Arenan och i Yle Radio 1 samt samma kväll med fördröjning på Yle Tema. Inspelningar av konserterna sänds på Yle TV1.